

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vsa leta . . . f. 4.10
Pol leta . . . „ 2.20
Četrt leta . . . „ 1.10

Pri ostanilih in tako tudi pri „poslanikih“ se plačuje za navadno tristoletno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za več črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dohivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „trih kron“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Cassina, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo redništva „Soče“ v Gorici Via Mercato 12, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 2. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankirajo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

„Uboga Avstrija“!

Tako je vskliknil poslanec Carneri, ko je končal v letošnjem državnem zboru neki svoj „liberalni“ govor. Tako je vskliknil „Slov. Narod“, ko je predstavljal poročila o slavnosti saksonskih turnarjev v nemškem Gradcu. Tako nekako je vskliknila praška „Politik“, ko je premišljevala združbe avstrijskih narodov pod današnjimi razmerami, in tako vsklikne marsikdo, če ne po besedi, pa po pomenu, ko razmišlja o to, kar se danes v Avstriji godi in kar se opušča. Slaba in žalostna znamenja vidijo se povsod in povsod veselju in zadovoljnosti ni skoro nikjer. Fraternizem in predrzno židovstvo dobilo je v svojo last in tako močno razjedlo one stebre, na katerih stoji Avstrija sreča in moč, da stane avstrijske državljane mnogo truda in zatajevanja, da družijo, vežejo in spajajo, kar državi sovražna politika po sili cepi, dvoji in para. Priakovna je Avstrije sreča, znana pravicoljubnost in modrost njenih vladarjev, brez tekmecev je zvestoba njenih zvestih narodov. Zato smo prepričani, da Avstrija prebije tudi sedanje težave in da pride zmagonosna iz bojov, na katere se jej bo kmalu pripravljati. Splošno je prepričanje, da se bližajo osodepolnim bojnim časom, ki bodo pretresali celo Evropo, posebno njeno osrčje Avstrijo za balkanski poluotok. Mednarodni boji so neizogibni in smagovalec bo oni, kateremu Bog dá zmago, in kdor si zna v mirnih časih pripravljati orožje in junake za dneve nevarnosti.

„Da, uboga si Avstrija“, piše „Sl. Narod“, „ako se v tvojem osredju dogajajo slovesnosti, kakeršna je bila preteklo nedeljo v nemškem Gradcu, ako je vsakemu svobodno, izražati protiaustrijska svoja čustva, ako mi nikogar, ki bi vsem tem govornikom ustavil predrzno, za obstoj in celokupnost Avstrije nevarno besedo! Drugod, vsaj po slovenskih pokrajinah, so pri takih prilikah prisotni politični komisarji, ki strogo preče na vsako, le količkaj prostejšo besedo; v Gradcu pa tega ni bilo treba, nemški turnarji imajo v tem svojo predpravo. Govoril je vsakdo, kar in kolikor

se mu je ljubilo, in čim drzej je bil govor, tem večje je bilo ploskanje in odobravanje.“

„Slavnost imenovala se je „Jugoslavstvska turnarska slavnost“, a telovadba bila je le postranska stvar, glavna stvar velikonemška ideja, katero so vsi govorniki brez ozira poudarjali. Govorilo se je o nemški straži ob Muri in Dravi, prorokovalo se je z ozirom na mogočni preobrat 1870 leta, da pridejo tudi za avstrijske Nemce pravi močje in pravi čas. Hujkalo se je proti Slovanom, v prvi vrsti proti Čehom, potem pa smo prišli Slovenci na vrsto.“

„Poslanec dr. Derschatta je kot kašipot saksonski turnarje opozarjal na razne kraje, mimo katerih so se vozili. Na Prago, kjer so šopiri češka oholost, na Chuchle, kjer je nemška kri prvokrat tlak rosila, na Kraljevi dvor, bojišče nemških turnarjev in češke družali, na Dunaj, v čegar desetem okraji stoji češka šola, znamenje češke osabnosti in nemške slabosti. Potem pa so se spominjali Slovencev, ki smo „najmanjši med malimi“ prišli boj z Nemci in pri odkritju Zelenčeve ploče Nemcem krvavo pretili.“

„Derschatta, kakor tudi drugi govorniki, izživali so najsikrajše strasti, priporočali boj proti vsem nemškimi narodom, pravo pravcato križarsko vojsko proti Čehom in proti nam Slovanom, češ: „Der Deutsche ist mit andern Drängern fertig geworden, als mit diesen.“ (Nemec je še druge silnike druge silnike premagal nego te, namreč Čehom in Slovanom). Svojim očem skoro nismo verjeli, ko smo vse to čitali v dobi vlade Taaffejeve, ki si je zapisala pomirjenje narodov na svojo zastavo.“

„Pri slavnosti in v Gradcu bili so zastopani tudi turnarji Ljubljanski. Zaman smo iskali njih imen med odlikovanimi telovadci, stoprav pri komersu razkrili so svoja srca in priznavati moramo, da dovolj jasno. Govornik bil je našim čitateljem znani dr. Binder. Dejal je med drugim: Mi se bomo na postojanki, kjer stojimo, znali vzdržati. Mi Nemci ne bomo od Drave protestujemo, da se te dežele imenuje slovenske dežele. Izdajica bi bil, kdor bi se tisočletni pravici do teh

dežel odrekel. Nemci v Ljubljani bodo vztrajali kljub vsemu nasprotstvu, katero je v svojih sredstvih bregvestno. Obljubili smo si, da bomo sveto do smrti poganjali se za nemštvo. Potem pa je o. kr. profesor dr. Binder izražal veselje, s katerim so avstrijski Nemci pozdravljali ustanovitev nemške države in sklenil z željo: „der grosse Baumsteter des deutschen Reiches möge ungestört sein Werk fortsetzen!“ (veliki stavbar nemškega cesarstva naj nemoten nadaljuje svoje delo).

„Marsikaj smo že doživeli, im Reich der Unwarscheinlichkeiten“, a da o. kr. profesor izraža željo, da bi veliki graditelj nemške države svoje delo nadaljeval, to je, da bi nemške kronovine Avstrije priklonil Nemčiji in s tem uničil Avstrijo, to presega že najsikrajše smolost. Ne umejemo, zakaj se baž prof. Binderju vse dopušča.“

Cela vrsta drugih žalostnih dogodkov in izjav vije se okolo generala Janskega, kakor znano, je ta general s svojimi oficirji postavil 24. maja t. l. venec na grob Henricha v Budapešti, ki je varoval Budo proti ogerskim puntarjem l. 1848 in je takrat za cesarja slavno umrl. Poulične demonstracije bile so odgovor na to dejanje, katero sta obsodila tudi ministri Tisza in vojaški poveljniki na Ogorskem Edelsheim-Gyulai. Razni listi začeli so strašno rogoviliti proti skupni vojski in spomenik Henrichov v Budo se je onečastil. Tak upor proti avstrijskim naredbam in proti skupni vojski ni mogel ostati brez nasledkov. Baron Edelsheim moral je prositi za pokoj, ki ga je dobil 8. dan po uloženi prošnji. Na njegovo mesto imenovan je grof Pejčadevič. General Janski predstavljen je iz Budapešte na Češko, kjer mu je izročena cela divizija, med tem ko je bil prej le brigadir. „Navedeno premeščenje govori jasno“, pišejo „Novice“, „da se najvišji krogi nikakor ne strinjajo ne s postopanjem generala Gyulai-a, še manj pa z zastopniki one ogerske politike, katera s proslavljanjem upora zoper cesarja in psovanjem skupne vojske in njenih junakov spodkopavajo moč, čast in obstanek naše skupne države. — Vse čuti, da za Gyulai-om kmalu pojde Tisza.“

LISTEK.

Kako se v poštini občini Krupalovski popravlja vratca pri čednikovi bajti.

(Obraz iz „Kukala“ Václava Kosmaka.)

(Konec.)

„Streha je zopet slaba“, reče eden.
„Eh, je dovolj dobra“ odgovori drugi. „Na šoli je še slabša.“

„Res, kar je občinskega, je skoro vse podrtija. Fajfke tabaka ni vredno vse vkup“, zbada Brentač.

„Kakeršno sem dobil, takošne je“, opravičuje se župan. „Kar moji predniki niso ničesa naredili — jaz vsega tudi ne morem kar na enkrat.“

„Moj tem je prišel kovač, ves okajen, v usnjatem predpasniku. Držal se je na smeh že od daleč.“

„Gospod mojster“, reče župan (kedar govori kot uradna oseba, imenuje vsacega kakor se tiče), „oglejte si vendar malo ta vratca. Ali ja hočemo dati popraviti — kaj jim manjka?“

Kovač ja pogleda pak ja sune z nogo: „Tem vratcami? — Nič drugega, kakor nove late, novo kovanje in kljuka, da se nasade.“

Starešine se zasmejejo. Kovač, videč, da se župan kladu drži, dodá popravlja: „Ali če bi novo kovanje naredil, celo malo zbil ter k temu še kljuko dodal, moralo bi to — ni hudir — še nekaj časa obstati.“

„No, vzemite to seboj in primite se dela“, reče župan. „Kdaj boste gotov?“

„Kdaj? Hm, za uro je to vse storjeno. Čednik nesite ja k meni.“

Čide, župan pa razlaga starešinam, da se mora delo polag postavo sprejeti kot gotovo.

„To pa zopet ne vrže račun, da bi šli za ta kratek trenutek domov“, reče drugi starešina. „Pojdi mo raje na vrček piva, saj je blizu krčma“. Ker so tudi drugi to misli, meni župan: „No, če ravno hočete, na vrček piva že gremo lahko, saj še tako za to komisijo ne vzamemo dnin (dijet). To kapljo vam že lahko plačam iz občinskega.“

In gredo mimo vodnjaka, okolo Petra, Majarona in Brentača k židu. Ta, ki je bil tudi mesar, imel je pivo, vino, žganje — kar je kdo hotel. Ko vidi, da gredo starešine, odpre vrata, pozdravlja je podavajoč jim roko in praša: „Kaj bo gospodom ljuba?“

„No, dajte nam, gospod Stern, tri bokale piva“, reče župan. „Imamo neko občinsko stvar pa moramo čakati, zato prišli smo k vam na kapljo, da nam ne bo dolg čas.“

„Vam dolg čas! gospod župan! Saj sta šaljivec — khomikr!“ Smeje se žid ter odide. Prinese pivo: „Prav od čepa, gospodje, kakor malvaz.“

Starešine podajajo si drug drugemu vrsto, a žid mane si roke in praša je: „Morda se bo vam ljubilo tudi kaj prigrizniti? Imam toletino, nekaj posebnega! Pri moji duši, (a misli si: duša ni moja, ampak božja, torej prisega ne velja) škoda bi je bilo dati komu drugemu. Vam pa, gospodje, bi jo že privoščil.“

Župan molči in drugi tudi. Za trenutek oglasi se Majaron: „No, prinesite za me edno porcijo.“

Žid zakliče v kuhinjo: „E, šene Portion!“ in dekla prinese na krožniku kos toletine sê zeljem, da se je srce amejalo. Dišalo je, da je bilo veselje. Drugi ga gledajo od strani, in župan, ko je bil parkrat pomežiknil po Majaronovem krožniku, reče nazadnje: „No, možje, ako bi radi vsak košček — dijet že tako ne vzamemo — jaz bi proti temu ne imel ničesa. Snejno še mi po en košček!“

„Košček bi res ne škodil“, reče eden; drugi pa mu pritrdijo.

„Prinesite jim tedaj, gospod Stern, vsakemu košček. Jaz plačam.“

„Sluga“. Žid leti v kuhinjo in za trenutek začne nositi s natakarico na mizo. Ali porcije, izmišljuje, da neso bile več tako obilne, kakor je bila Majaronova, ktera je bila le na vado.

Jaz mislim, da vsakdo ve, kako po mesu vleče pijača.

Za to si ukažejo občinski možje vrste napolniti, repete in da oapo, in ko pride kovač naznanit, da so vratca gotova, bil je že ves občinski odbor židane volje. Eden mu reče: „Obesite ja kam tje, saj so dobra.“

„To pa ne“, protestuje župan, „jaz moram to pregledati.“

Tu pri vratih so, reče kovač.

Župan gre ven, ogleda si vratca in ko se vrne v krčmo, reče: „No, bodo že obstala! — Koliko ste pa zaslužili, kovač?“

„Šest desetilo“, odgovori sajavec.

„Pridite v nedeljo po nje — tu pa pijte.“

In kovač pa sosedje pijejo ga do Ave Marije. Ko je pa zvečer župan delal račun z židom, rekel je Stern: „Ma, enkrat, gospod župan — 12 gl. 54 kr.“

„Kaj toliko?“ čudi se župan.

„Pojdite, pojdite! Škoda, da ste tako moder mož! Drugi so uživali in vi nočete? Vsaj plača to srenja!“

„No, res je!“ Dijet ti možje krupalovski pa vendar le neso vzeli! —

Tako se gospodari po nekterih občinah. V šoli ni potr. nih p. močkov k učenju. — In če je treba aj za cerkev plačati, drži se občinski odbor kisto, kakor da bi bilo Bog ve kaj.

Borodinoj,

Predstoječi svoji sodbi o velikem pomenu navedenega premeščenja dodamo še nekoliko izjav ogerških časnikov, katere po vsem potrjujejo našo sodbo. „Pesti Naplo“ piše: Baron Edelsheim nič ne zgubi v tem, da neha biti aktiven general, temveč pridobi posebno v očeh ogerškega naroda, katerega člen je postal. Političen uzor, ki se po tem apokojenju očesu kaže, ni nič manj kot miren. Zapišimo tu nespravljivo sovraštvo avstrijske vojne stranke zoper vse, kar je madjarskega, in zoper Edelsheima, ker je postal Oger in ker se je odpovedal tradicijam Hencijevim. — Vojno stranko vidimo pri delu. Maščuje se za Janskija, pa s tem ni zadovoljna, ona hoče preostrojiti vso vojno in ji vdihniti duha Hencijevega. Vsa svet se vpraša, jeli sklenjena dogodba Janskijeva. Ako se Edelsheimu ni odpustilo, jeli se je odpustilo Tiszi? O tem se dá premisljevati, odgovoriti se na to ne more. Prihoda je dogodbe bodo odgovor na to vprašanje.

„Egyetértés“ piše: To vpokojenje po svojih pričetkih ni navaden vojaški čin, temveč dogodba, katere Ogersko prav živo sadava. S tem moramo računati, ker je sedaj jasno, kako se na Dunaji ocenjuje naša čutila. Ob enem je razvidno, kako nemogla je Ogerska povsod, kjer gre za vojaška vprašanja — in kako potrebno je, pridet, premisljeno, odločno ogersko vojno politiko. Edelsheim naj bo prepričan, da vsakdo v tej deželi njegov odstop od družbenega delovanja s sodutnim milovanjem resno obžaluje in da mu njegovo vedenje za vedne čase zagotavlja naše sočutje. Nihče tega ne bo težje čutil, kot naslednik njegov.

O premeščenju Janskija na višje mesto pa piše: „Ogerski narod razumeva, kar se na Dunaji hoče, da razume. Sedaj vemo, da se na Dunaji hoče, da bi se dotikalo starih tradicij vojne, da se brezopirno zaduževa vsako prisadnjevanje, med duhom vojne in državno zavednostjo ogerškega naroda napraviti soglasje.

Odrivajo se iz vojne vsi oni, ki sodijo, da se mora ta zavednost varovati, povzdigovajo pa se oni, ki to zavednost globoko žalijo.

„Budapesti Hirlap“ piše: Od danes naprej prištevamo Edelsheima med dobre Ogerske, od sedaj naprej ima svojo nalogo v ogerški ustavi. Čestitamo novemu Madjaru! Akoravno je bil uže leta ud ogerške gosposke zbornice, je vendar še le od danes naprej Oger. Nas dogodba malo zadava in ne iznemirja nas, da vojna stranka na Dunaji ne dá miru, s tem vpokojenjem škoduje le sama sebi. Gospolje generali naj nam verujejo, oni Ogerske ne bodo požrli, in edinosti vojne toliko bolj škodujejo, kolikor bolj silno delujejo na njo.

„Pesti Hirlap“ trdi, da ta dogodba javnemu mnenju na Ogerskem daje pravico k velikem iznemirjenju, ker mora opaziti, da se na Dunaji niso nič naučili in nič ne pozabili. Edelsheim stori prav, da ostane na Ogerskem. Sočutje za nj se bo le povikalo valed tega, kar se mu je zgodilo.“

Vidi se iz vsega, da na Ogerskem sejejo neki močje veter, iz katerega more priti vihar; a nadejati se je, da ta vihar Avstrije ne omaja, če tudi bo pretresal „magjarsko državo.“

Tudi na jugu godijo se čudne reči. Italijani se postavljajo za varuhe avstrijskega čustva in državnih mej nasproti požrešnim Jugoslovonom, ki bi bili framasonom nevarni, ako bi smeli javno proglasiti križ kot pravilo, po katerem se je treba ravnati. Italijanski politiki so sposobni za vsaktero ulogo, samo da se ne trudijo zastopati in da se jim dobro plača, še predno delo izvršijo. Tako zahtevajo tudi v tem slučaju kot plačilo za svoj boj proti avstrijskim Slovonom (torej proti Avstriji), naj bi vzela preevitla cesarska hiša italijanskega kraljeviča za zeta in naj bi Avstrija svoje meje tako uravnala, da bi prišli južni Tirol in Goriško do Soče pod italijanskega kralja. Trst, Istria in Alpi Giniše (Kranjsko do Save) prišle naj bi pod Italijo, kadar bi se dovolj utrdil in razširil italijanski življ po teh deželah, ki veljajo kot slovaške. Italija bi nasprotno dovolila, da sme Avstrija v Bosni ceste graditi. Takih načrtov si ne izmišljujemo sami; italijanski listi in politiki jih javno premlevajo. Resnično je, da italijanstvo se ni nikoli tako širilo in ni imelo nikoli toliko prostosti in protekcije v Primorju ko dandanes. Za svoje rogoviljenje proti mirnim Slovonom, zvestim državljanom, hoteli bi italijanski politiki še plačilo, in gotovo je dobijo tako ali tako.

Od vseh stranij kažejo se torej jako slaba znamenja; nemir med avstrijskimi narodi je splošen in stalen; in zdi se, da mnogi politiki to odobrujejo in se tega veselijo. Take politike ne odobrujemo in nadejamo, se, da tudi v Avstriji obvelja spoznanje, da podlaga trdna države je izvrševanje pravice in varstvo šibkih, ki v svoji zvestobi in skupnem delu več koristijo nego ohol mogočnjak. Prazno je zdihovalje po hegemoniji (nadvladarstvu) med Nemci, prazno stegovanje rok po rimskem cesarstvu s pomočjo Italijanov, prazno izročanje raznih malih narodov dvema krutima gospodovalcema. Prava pot se nam zdi tista, katero je Avstrija zgodovina zapicala, namreč varstvo svetega križa in krščenih podložnikov z enakimi pravicami. Po tej poti je Avstrija mogočna, po tej poti ohrani svojo moč in osramoti svoje domače in zunanje sovražnike, ki bi jo radi naredili zatiralke

narodov, da bi potem poginila. Avstrija pa te ljubavi svojim sovražnikom ne stori; trdno se bo držala pravice in prešlivi svoje framasonske neprijatelje, ki bi jej radi usilili svoje pogubljive svete. Kadar začne Avstrija izvrševati svoj zgodovinski in naravni program, tedaj pekoči tudi Slovenec od veselja ter bo hvalil Boga, da mu je dal doživeti take dni. Upamo, da ta čas ni oddaljen, in da živio klici s leta 1882 in 1883 se bodo zopet ponavljali, pa z boljimi vasehi in nasledki nego takrat. V to pomozi Bog, zaščitnik mogočne Avstrije!

O IZVEDENCIH.

Spisal dr. Fr. Oblak.

Med dokazi niso le pisma velike važnosti; tam se pridružuje kot enake vrednosti tudi izvedeno opaževanje kake reči in verjetno razlaganje tega opaževanja, 1) kar imenujemo s krajšimi besedami izvedenstvo, opazovalce in razlagalce pa izvedence.

Naravno je, da za izvedenstvo ste potrebni poglavitno dve reči: predmet in izvedenci. Predmet je reč sama, kakoršna se dejansko nahaja, izvedenci pa se morajo iz mnogih bolj ali manj izvedenih oseb izbrati, in pri tem je izredno važnosti, da najde tisti, ki se hoče posluževati izvedencev, sposobne osebe. Kakor povsod, mora tudi tukaj javna oblast skrbeti, da se za razna izvedenstva lahko najdejo pravi izvedenci.

Reči same, ki se imajo kot predmet predložiti izvedencem, in teh naloga izraziti se o kakem vprašanju, kažejo, katere izmed izvedencev je treba izbrati.

Gledé izvedenstva samega je pred vsem treba omeniti, da ti dokazi se veršé v obče v namen, da se izvé resnica, katere je podlaga pravičnim razsodbam, in se godi torej v prid javnega reda, ki sloni na najvišjih načelih; v posameznih slučajih pa v namen, da tisti, komur je ali osebno ali valed dolžnosti na tem ležeče, nedvomno dokaže, v kakem stanu je kaka reč, kako je prišla v ta stan in (slučajno), kaj sledi iz vsega tega.

Prave izvedence dobiti, predlagati ali celo imenovati je torej zadeva ali sodnika kot sluga in čuvarja javnega reda gledé prava, ali strank samih ali njih pravnih pomagačev, ki bi v namenu prava, na ktero se opira njih disciplina, morali biti izključno le *advokati*.

Izbrani izvedenci pa že valed pravila „nemo jude in re sua“ (noben ne sme biti sodnik v lastni zadevi) ne bi smeli pričakovati valed svojega dela ne manjšega ne večjega zaslužka. 2)

Zarad različnih izvedenstev, ki jih dajajo zdravniki, zemljemerji, poljedelci, rokodelci, lepofisci, ali oni, ki so vsied svojega stanu v kateremkoli opravilu, tukaj ni prostora in primerno, da bi nadrobno naštevval, kedaj in kako naj se izvedenstva napravijo: omenjeno naj bode za sedaj samo to, da stvar previdnega človeka je o pravem času skrbeti, da ne zamudi, pripraviti si ta važen dokaz, ki edin more obvarovati koga nepopravljive škode. Pridržujem si pa skrb, da o priliki sklicevaje se na tukajšnji sestavek omenim to ali ono izvedenstvo.

Dopisi.

Iz Tolminske dekanije, 19. julija. — Zadnje saboto pod noč pripeljal se je k nam milostivi gospod knez in nadškof. V hiši „Pod Selom“, kjer stanuje zdaj gostoljubni g. Mohorčič, podjetnik preprobnega dela pod Ovinkom, čakala sta pri kozarci prijetnega terana načelnika duhovske in deželske oblasti v naši deželici z volčanskima duhovnoma visoc-

1) Izvedenci valed postave od 3. maja 1883 prisegajo: „Prisegam pri Bogu vsesamogódem in vsvednem čisto prisego, da kar najdem in spoznam, izrečem po najboljšem znanju in po najboljši vesti in po pravih znanstva (umetnosti, obrtnosti). Tako mi Bog pomaga!“

2) V tem osnuru greši za mnogo tarifa priložena min. naredbi od 17. februarja 1855 št. 33 dr. zak., ki v oddelku I. B. s in b dela razliko med platilom, s katerim se pri zdravniških izvedenstvih (tukaj ne mislim nikakor na zdravniške pač pa na dotično naredbo!) odškodujejo zdravniki pri lahkem in težkem telesnem poškodovanju, ki odkazuje pri malo različnem delu 1 gl. 5 kr. kot odškodnino pri lahkem in 2 gl. 10 kr. pri težkem telesnem poškodovanju. Kako nevarna je tudi določba omenjenega tarifa, ki se nahaja v oddelku II. v opaski 21! Prva določba bi mogla vzročiti, da se prava nasproti, državi na škodo in obdolženemu v obdobju kvar izreče to, kar je lahko, kot težko telesno poškodovanje, in druga določba bi mogla biti kriva, da se pri telesnih poškodovanjih samega sebe lucra causa (valed dobička) poškodovani mesto po dnevu le tedaj običe, kadar dan mine in noč nastopi.

Omenjena določba se na sebi nevarne in hvalčno delo postavodajalstva, ne pa ktereza koli zagovornika strank, kateremu bi moglo v najboljšem slučaju le čast dobrega pravika, ki ima bisser vid, no pa dovoljen izid migati, je, da se popravi ta hiba v omenjeni ministerški pogodbi.

kega gospoda. Po kratkem pozdravu zdrče košije skozi faro Volčansko. Zvonovi mengorske cerkvice in topiči na „Brd'cih“ opozorijo Tolmince, da se bliža pričakovane. Volčanska mladina z g. učiteljem in lepo množica občinarjev prejema je ob kraji ceste priljubljenega višega Pastirja blagoslov. Blizu kapele sv. Antona, pred slavolokom knezonadškof izstopi. G. župan tohainski pozdravi kneza v imenu trga, v belo oblečena učenka v imenu birmank in birmancev ter mu pokloni šopek cvetlic. Blagovoljno vzame knez krasni šopek v svoje roke, smehlja se se posluša vneto deklamovalko. Pri zadnjih njenih besedah okolo stoječi pridružijo šibkim glasom otrokovim krepki svoj klic: Slava! Živio!

Ljubeznivo pohvali milostivi nadškof neprestrašeno deklamovalko in gre v cerkev. V belo oblečeno učenke trosije mu cvetice na pot. Mnogobrojno ljudstvo ga spremlja. Tako počestuje viši Pastir v cerkvi ponižno poklekne pred Tistega, kateremu gre vsa čast in slava. Slavljenec in slavitelji molijo skupaj na kolenih lavretanske litanije. Po blagoslovu gre prevzvišeni v novo župnikovo stanovanje, pred katerim mu tolminski godci zagodejo prav krasno.

Drugi dan se je vršilo birmanje; več kakor 600 otrok v dveh vrstah iz cerkve do farovža stoješih. Prijetno je bilo očesu gledati ukusno razpostavljene sveže cvetlice na altarijih lepo pobarvane stene in stebre, ter poslušati ubrano petje. Je pa tudi večak orglijam glasove izvaljal, večak pol in pevce vodil. — Popoldne odhod na Libušnje, kjer je danes posvečevanje cerkve, a 20. birmanje.

Politični razgled.

Nastopili so pasji dnevi in z njimi huda vročina, ki pritiska na vse, zlasti pa na državnike in politike, ki počivajo in se oddihavajo po hladnih sencah in v kopeljih prepustivši politikovanje časnikarjem in levičarskim kričačem. Ti bi pa prišli večkrat v stisko ne vedoč s čim bi napolnili zevajoče predale, ako bi vsako toliko ne izpustili kako novinarsko raco, ki frfotá nekaj dnij po časnikih, dokler jej krepko oporekanje kacega vladnega lista ne zavije vratu. Naši čitatelji nam gotovo ne bodo zamerili, ako jim ne prinašamo vsake take race na krožniku. Napolnili bi sicer o tem nekaj prostora, a že v prihodnjem listu bi morali povedati, da na stvari ni nič.

V notranji politiki je največje važnosti pismo, s katerim je cesar dovolil deželnemu poveljniku baronu Edelsheim-Gyulai-u, da stopi v pokoj. S tem je vsaj po nekem rešen dogodek generala Janskega, ki je ob svojem času napravil toliko hrupa. Naši čitatelji se še spominajo, da je ministerski predsednik Tisza postopanje Janskega v ogr. drž. zboru imenoval nekorektno in breztaktno ter se pri tem skliceval na višje vojaške kroge, ki so neki tudi tega mnenja. Ta izjava je silno razburila vse dobre Avstrijce, zlasti pa vojake in željno in nestropljivo je vse čakalo, kako se reši ta stvar.

Zdaj jo je rešil sam cesar dovolivši sicer zaslužnemu in še krepkemu generalu, da stopi v pokoj, kajti Edelsheim-Gyulai je bil odi višji vojak, na kogar se je Tisza opiral pri njegovi izjavi. Pa še več! Tisti general Janski, proti kateremu je Tisza in ves madjarski narod besnil zarad venčanja Hentzi-jevega spomenika, povzdignen je h krati v čast divizionarja preskočivši pri tem 18 prednikov. Gotovo lepa zadovoljčina. Lehko si mislimo, da si minister Tisza pri tej stvari ni utrdil svojega stanja in da pri prvi priliki pojde za Gyulai-em, ki je zdaj na hip v veliki milosti pri Madjarjih, ki ga imenujejo očeta madjarske očevine. Nastopnik Gyulai-jev je general in nadzornik konjice grof Pejačević.

Cesar je s komanderskim križem Franc Jožefovega reda odlikoval moravskega namestnika grofa Schönborna, kar je levičarje močno pogrelo, kajti odlikovani namestnik je odločen avtonomist. Ko je grof Taafe v ministerstvo poklical Gautscha in Baquehema, mislili so levičarji, da se jim ministerski predsednik približuje in pričakovali so, da skoraj odslovi še ministra Pražaka in Dunajevskega in na njiju mesto pokliče dva levičarja. A zdaj jim je odlikovanje Schönbornovo zmedlo račune.

Ni še gotovo, ali se letos snidejo „deželni zbori, ali če se, ne vé se kedaj.

Berlinski dogovor se ruši malo po malo in pride skoro ob vso veljavo. Bolgari, katere je ta dogovor razcepil na dvoje, zjedinjeni so v administraciji skoro po polnem in Rusi so zdaj navzlic temu dogovoru odpravili svobodno luko v Batumu. Zatorej se zdaj tudi več nego kedaj govori, da si Avstrija v kratkem osvoji Bosno in Hercegovino, kar je do zdaj zaviral tudi berlinski dogovor.

Dne 19. t. m. odprl je kralj Milan v Niš-i skupščino s prestolnim govorom, iz katerega se vidi, da je sovraštvo mej Srbi in Bolgari isto, ako ne še večje, nego pred vojsko. Kralj pravi, da so velevalisti zadrževali Srbijo, da ni mogla zdrobiti Bolgarov, a ves svet vé, da je bilo prav narobe. Iz prestolnega govora bi se dalo sklepati, da Srbija čaka samo ugodnega trenutka, da zopet začne vojsko z Bolgari. Ruskim časopisom se tudi v resnici že poroča, da je Srbija začela na južni meji zbirati vojsko in od druge strani prihaja glas, da imajo Srbi pri Zajčarji nasproti Vidinu zbranih že 20.000 mož. Pa tudi Bolgarija se pripravlja na vojno, pred vsem je močno utrdila ceste, vodeče iz Sofije v Niš. Te dni je dobila iz inozemstva 100.000 kg. smodnika in vojni minister, ki je nameraval iti v toplice, ne pojde, ker vsak čas lahko zapoje bojna tromba. Tudi mej Črnogoro in Srbijo so strune jako napete.

Na Francoskem se je zadnje dni največ govorilo in pisalo o dvoboju vojnega ministra Boulanger-a z grofom Lareinty-jem, kateri je v senatu ministra javno v seji razžalil imenovavši ga bojazljivca. Streljala sta se s samokresi. Prvi je streljal Lareinty, a ni pogodil, potem je minister ustrelil v zrak. Boulanger je zdaj na Francoskem najpopularnejša oseba. — 1. avgusta so volitve v generalne sovete. Letos so te volitve posebnega pomena, pokažejo namreč, ali je manifest prognanega Pariškega grofa kaj omajal republiko, kakor trdijo njegovi pristaši.

Na Angleškem so volitve končane. V novem parlamentu bode sedelo 317 konservativcev, 76 liberalnih unijonistov, 191 Gladstonovcev in 86 Parnellovcev. Konservativci so liberalcem vzeli 66 mandatov. Gladstone je propadel, ostavila so ga na cedilu zlasti mesta, pa tudi kmetijski okraji. Ministerstvo je podalo kraljici ostavko in ta jo je tudi vzprijela ter poklicala Salisbury-a, da sestavi novo ministerstvo.

Na Nemškem vlada veliko veselje, ker so v mestnih zastopih v Strassburgu in v Metzu Nemci prvokrat dobili večino.

Domače in razne vesti.

Duhovske zadeve. Č. g. Josip Pavlica, kaplan pod Turnom v Št. Roku v Gorici, opravil je pretekli petek drugi strogi izpit iz bogoslovja na dunajskem vseučilišču in pojde s prihodnjim šolskim letom v Rim kot kaplan v ondašnji ustav „All' Anima“, da se kot tak izuči v cerkvenem pravu po rimskih predavanjih. — Goriška nadškofija šteje letos 5 bogoslovcev četrtoletnikov, ki so dovršili bogoslovsko študijo in bodo v mašnike posvečeni. Duhovne vaje začnejo 18. avgusta, subdijakonati dobijo 22., dijakonat 24., presbyterat (mašništvo) 29. avgusta.

Osebnosti. Predsednik deželne višje sodnice v Trstu dr. Josef Defacis šel je pretekli teden na hlad v tolminske hribe. Na tukajšnji železniški postaji poklonili so se mu načelniki tukajšnjih sodnijskih in sorodnih uradov. — Jernej Mosetič, računski svetovalec pri tukajšnjem c. k. gozdnem uradu, dobil je naslov in značaj c. k. višjega računskega svetovalca. — Gospodična Emilija Kren, suplentinja na c. k. dekliški vadnici v Gorici, imenovana je stalna podučiteljica na istem zavodu. — Minister za uk in bogoslužje imenoval (oziroma premestil) je 82 profesorjev na srednjih šolah; med temi je 55 suplentov. Drugih 50 suplentov bo imenoval profesorje meseca avgusta. Tako mnogoštevilnega imenovanja ni bilo že dolgo in ga ne bo spet tako kmalu. — G. na Viljelmína Franko, učiteljica na privatni slov. dekliški šoli v Gorici, imenovana je začasna vrtarica otroškemu vrtu na c. k. učilišču v Ljubljani.

Za študentovsko kuhinjo so družbi sv. Vincencija darove vposlali preč. gg.: Simon Gaberšek, vikar Štandreški 2 gl.; Morsig. dr. G. 1. gl.; G. P. v Kojkem 3 gl.; Ivan Dugulin v Ajdovščini 1 gl. 30 kr.; in vsak mesec vedno sveti: Matik.

VI. 2-4: jeden gold. V imenu mladine iskreno zahvalo! Ob enem pozivlja odbor vse dobrotnike in prijatelje naše mladine, naj bi se tekom šolskih počitnic posamezno ali pa v družbi spominjali naše kuhinje, ki prejenja konec tedna za ovo šolsko leto in jo zopet odpremo s pomočjo Božjo in pripomočjo blagih dobrotnikov in verlih soudov naše družbe perve dni oktobra t. l. Doneske sprejema, kakor do sedaj, v kar se javna hvala izreka, slav. uredništvo „Soče“. Natančno „Poročilo“ se projavi po naših pravilih pričetkom leta 1887 za leto 1886; kdor bi pa še želel „Poročila“ za l. 1885, ga lahko dobi po uredništvu „Soče“. — V nedeljo 25. julija bo imela naša družba občni zbor ob 6. uri zvečer v Vincetišči. Udje in dobrotniki se prav uljudno vabijo. S posebnim visokoštovanjem in serčno zahvalo za odbor:

I. pl. Kleinmayr.

Cerkvene stavbe popravljajo se v Gorici po mogočnosti. Pred par leti olepšale so št. uršulinke prednjo stran svoje cerkve; za njimi začeli so popravljati cerkev oo. frančiškani, ki se jo krasno zmalali. Lani se je okusno popravila cerkev sv. Ivana; letos predeluje se sprednja stran prvostolne cerkve, ki bo stala okolo 3000 gld., vzdiguje se zvonik v Št. Roku in ob enem se je začela lepšati cerkev sv. Antona pod Kostanjevico znotre in zunaj. Vidi se, da cerkveni duh je živ med dobrotniki, ki vzdržujejo taka dela. — Tudi župljani v Villi Vincetini so vneti za božji hram, zato so dali uliti tri nove zvonove, katerih največji ima 12 kvintalov (22 starih centov). 15. t. m. je knez in nadškof goriški posvetil zvonove, ker župljani želijo z novim župnikom dati cerkvi tudi nove zvonove.

Konecletna skušnja napravi se v slovenski privatni dekliški šoli in, ako bodo okoliščine ugalale, tudi v otroškem vrtu v Gorici. Prihodnji štetek 20. t. m. ob 8½. bo zahvalna sv. maša v semeniški kapeli, potem pa izpit in razdeljevanje šolskih poročil v šolskih prostorih. Roditelji in oskrbniki otrok, ki hodijo v šolo ali v vrt, podpiratelji človekoljubnih zavodov in prijatelji nedolžne dece vabijo se uljudno, da bi se udeležili konecletne svečanosti. V vrtu bo skušnja, ako je ne bodo okoliščine zavirale, v soboto 31. t. m.

Goriška gimnazija končala je včeraj šolsko leto, danes je pa začel izpit zrelosti na tem zavodu. Iz letnega poročila posnemamo, da je na zavodu zraven ravnatelja učilo 12 profesorjev, 4 suplente in 1 dobrovoljec. Dijakov štela je gimnazija konci leta 374 javnih in 1 privatista in sicer po razredih I. a 52, I. b 54, II. a 36, II. b 27, III. 50, IV. 43, V. 33, VI. 28, VII. 26 in VIII. 25. Po narodnosti je bilo 173 Slovencev, 150 Italijanov, 47 Nemcev, 2 Čeha in 2 Francoza; Goričanov je bilo 156, vnanjih pa 218. Po napredku je odlikavev 25, s I. redom 257, po počitnicah jih lahko popravlja 32, z II. redom 35, s III. redom 20 in zaradi bolezni neizprašanih je ostalo 5. Neslovencev se je 17 učilo slov. jezika, Neitalijanov pa 25 italij. jezika. Stipendijcev je bilo 47 in so bili večinom gojenci malega semenišča. Vse stipendije so dale 6478 gold.

Pasji dnevi delajo, da goriški „Corriere“ uže zopet, kakor leta 1884 in 1885 o tem času dirja okolo kakor rujoveč lev ter išče, kje bi dobil kako vest, ki bi ne ugajala slovenskim prebivalcem na Goriškem. V svoji številki od 20. t. m. prinesel je novico, da v Št. Ferjanu je bila preteklo nedeljo zvečer vojska, ki je trpela od 10. ure do polnoči. Neki mladenič iz Cicene (nesnan kraj) pri Št. Ferjanu prepevali so, kakor pripoveduje škriba židinja, v neki krčmi italijanske pesmi. Neki Marš je baje rekel, da je sramotno peti italijansko, da se mora peti slovensko. Nastala je rabuka, ki pa tedaj ni imela večjih nasledkov. Ko so pozneje oni mladenič prišli v Št. Ferjan, razburila se je vas. Upitje, kamuje, vse hiše zapuščene, domača vojska, ki je trpela do polnoči. En kamen, od ženske zagnan, je baje mladeniča zadel in kruljevega storil. Med raznimi uzroki navaja se, da so oni mladeniči vzeli ondašnji mladenki zlato verižico, katero je nosila okolo vratu. Došli žandarji niso mogli umiriti razburjenih duhov in so se le drago jutro nekatere zaprli. Tako goriška židinja. Prašali smo ljudje iz Št. Ferjana, kaj je na tem; a niso nam mogli ničesa povedati, kar bi bilo oni pripovedi podobno. Ako je povest le izmišljena, kakor je bila že marikatera; prašamo, ali se ne pravi grdo sramotiti našo deželo s takimi poročili? Noben vladni list ni bil še toliko drzen, da bi na tak način opisoval prebivalstvo v deželi, kjer sedijo framasoni in židi pri bogatih mizah. „Neue freie Presse“ in „Tagesspost“ imata že dolge telegrame o izmišljeni rabuki. Ali se tako pospešuje mir med narodi?

Ravnopravnost „Corrierova“ je jako čudna. Kadar gre za goriško Slovence, ne more tajiti, da jih je po uradni številki v Gorici nad 4000 in da uradna števila gotovo ni nobenega prebivalca zapisala kot Slovence, ki ne bi bil v resnici. Vender pa trdi trdovratno, da goriško mesto je italijanske narodnosti, ter ne pušča, da bi kak drug narod imel v mestu svoje narodne pravice. Lahko je spoznati, da v takem govorjenju tišče dve napaki. Prvič ni res, da

bi mesto imelo katero narodnost, ker narodnost je svojina oseb in ne mest; drugič pa ni res, da bi samo oni prebivalci katerega mesta imeli narodne pravice, ki so v večini, kajti avstrijska temeljna postava priznava narodne pravice tudi onim, ki so v manjšini. Zdi se, da „Corriere“ pripisuje mestu narodne pravice zato, da jih more tajiti in zanikati osebam. To je sicer umno nastavljeno, a tako ni, da bi se moglo zagovarjati z načeli pravične politike. Da je „Corrierovo“ mednarodno pravo na šibkih nogah, kaže tudi to, da mora svoje trditve premeniti, ko gre za italijansko narodnost. Nedavno imel je Anto Bajamonti v Spletu govor, v katerem je rekel, da ako bi bilo v Dalmaciji tudi samo 1000 Italijanov (nasproti 400.000 Hrvatov in Srbom), bi imeli še vedno pravico sklicevati se na § 19. državnih osnovnih postav. „Corriere“ hvali na vso moč Bajamontov govor in dosledno tudi ta stavek. Ako pa „Corr.“ priznava 1000 Italijanov v Dalmaciji narodne pravice, kako jih more zanikati 4000 Slovencev v Gorici? Naj bo „Corr.“ dosleden in tedaj bo moral priznati Slovence pravice v Gorici, ali pa jih bo moral zanikati Italijanom v Dalmaciji.

Amerikansko sušnilnico za sadje in zelenjavo in vse potrebno orodje poslalo je c. kr. ministerstvo za poljedelstvo na deželno kmetijsko šolo, da se narejajo poskušnje. Sušenje prične se prihodnji teden; več o tej sušnilnici priobčimo o priliki.

O. k. obrtna šola v Marianu razloži v svojih prostorih od 18. do 31. t. m. vsa risanja, obrabce in nekatera dela, izvršena po dijaki v šolskem letu 1885/86. Vsi krogi, ki se zanimajo za obrtniški napredek, vabijo se uljudno, da bi obiskali to malo razstavo.

Iz Štanjela. Poročilo društva „vikarijatska ljudska knjižnica“, za čas od 1. julija 1885 do 1. julija 1886. Kot ustanovniki so se vpisali: gg. J. Abram, kanonik v Gorici; J. Fabiani, veleposelnik v Kobilji; J. Golob, vikar v Podgori (daroval je društvu 39 gl. 28 kr., za kar mu podpisani izreka zahvalo v društvenem imenu); A. Jerič, podžupan v Kobilji; I. Klobova, kaplan v Štanjelu; Fr. Petelin, posestnik v Kobilji. — Knjig se je nakupilo v tem letu za 107 gl. 71 kr.; za vezanje knjig se je izdalo 45 gl. 20 kr. Isposejevale so se knjige 28 društvenikom; izposodilo se je v tem času 213 zvezkov. Klobova.

Letina na Krasu. Sena je polovico več kakor lani. Pri vsem tem pa živina nima prave cene. Mesarji v Trtu dobivajo goveda iz Bosne. Žita bo nekako toliko, kakor preteklo leto. Koruza kaže lepo, če le dobi dežja o pravem času.

Tudi trta je letošnje leto kaj veliko obetala; pa kaj pomaga, ko se že skoro povsod prikazuje strupana rosa. Nekteri posestniki so škropili trte; a največ se jih izgovarja, da je zdaj preveč drugega dela in da še ni nikakor gotovo, da bi to sredstvo kaj pomagalo.

Kaj cerkev ni cerkvena lastnina? Dne 13. t. m. imel je g. vikariz iz Gradnega obravnavo pri c. k. okrajni sodnji v Korminu, ker je bil g. župan Dolenjske županije vložil pritožbo proti novi intabulaciji nepremakljivega premoženja Gradenske podružnice sv. Petra in Pavla v Nozmem rekli, da ta cerkev je občinska lastnina in da se mora intabulacija v tem smislu popraviti. Gospod vikariz, apoznavši mogoče neugodne posledke za cerkev, ako bi se vknjižila na ime občine (oziroma županstva), vložil je svojo protipritožbo proti tej županovi trditvi in popravi (reci: pokvari). Kaj cerkev, ki poseduje zemljišča kot pravna oseba že več sto let, nima pravice posedovati samo sebe? Kaj cerkev ni cerkvena lastnina? In vender so nekatere vikarijske in farne cerkve uknjižene na ime občine! Pozor!

Drobne novice. Proti koleri pomaga iz začeta tudi kamilični čaj. Kdor ima kamilice, naj jih hrani. — Ajševska zadeva proti trem obtožencem (krčmarju, sinu in dekli) se bo obravnavala pred tukajšnjo c. k. okrajno sodnijo 11. avg. t. l. Zagovornik bo Josip vitez Tonkli. — Goriški magistrat razglasil je obširen poduk o koleri; o priliki kaj več o njem. — Vročina postala je od preteklega ponedeljka naprej prav velika; vled tega hodi mladina v goriško ljudske šole le predpoludne. — V Črničah imenovali je občinsko staršinstvo v javni seji č. g. Simona Gregoriča, vikarja na Gradšču in pesnika slovenskega, enoglasno častnega občana. — V Št. Andreži videli smo preteklo nedeljo 18. t. m. v vrtu tamošnjega č. g. vikarja trto burgundovko, ki je imela že popolno črno grozde. — Na goriški postaji pošiljajo ljudi, ki prihajajo iz Trsta v sobo, ki je pomočena s karbolno kislino, da jih razkužijo, kar se godi brez nikake neprilike. — Neki Müller iz Trsta poslal je pred 14 dnevi tri železniške vozove kožnih odpadkov, pravcatega gnoja, na postajo Rubije. Kmetje se niso mogli nezmočljivega smrada drugače rešiti, nego da so ga sami speljali poldrugo ure daleč v Bilje na Müllerjevo posestvo. Kaj pravi k temu moral? — **Ovčarstvo na ljudske šole v Komnu** izdala je

Javna zahvala.

V Gori, 17. julija 1886. ALOJZIJ BADER.

F. Krameršič,
gostilničar.

Glavna zaloga v lekarni G. B. Pontoni v Gorici.
V TRSTU pri G. B. Revis, v KORMINU pri A.
Franzoni, v TOLMINU pri C. Palisca.

(izleček, ki daje lasem rast), Eau de
Hibé (tekoče mazilo za kožo) in Hay-
Milkon (mleko, ki pomladi laseve).
Zalogo ima A. HERMANEK, drogar
v Gorici v Magistratnih ulicah.

Neverjetno in vendar resnično.

SAMO 4 GLD. 50 KR.

stane nepremodljiv plašč za gospe, kateri služi
ob enem na spodnji strani kot prašni plašč.

Edino in same

priglasimo

Ignaciji Steinerji

v Gorici.

Tam je tudi orednja zaloga vse volnene
obleke profesorja Gust. Jaegerja.

Izdavatelj in odgovorni urednik: M. KORSIC. — Tiska: „Bilicijanske tiskarne“ v Gorici.